

Preventief jeugdbeleid

Typetest

Onder welk type valt uw gemeente?

Dienstverlening Jeugd en Onderwijs

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vooraf

Hoe kijkt uw gemeente aan tegen preventief jeugdbeleid? En welke rol speelt uw gemeente in het veld om de afstemming met de jeugdzorg te bespoedigen? Bekijk met deze test wat voor soort beleid uw gemeente momenteel voert! Om vervolgens de vraag te stellen: is dit ook het beleid dat we voorstaan?!

De typetest maakt duidelijk hoe uw gemeente op dit moment invulling geeft aan preventief jeugdbeleid. Tegelijk geeft de test ook inzicht in mogelijke alternatieven. Daarmee voedt de typetest de discussie en helpt het om binnen de gemeentelijke organisatie en/of met veldinstellingen te komen tot een gezamenlijk startpunt en een goede invulling van de vijf functies voor opgroei- en opvoedondersteuning. De typetest dus als stimulans voor versterking van het preventief jeugdbeleid, mede in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (wmo)!

**Beantwoord nu de 14 vragen
en bepaal uw type preventief jeugdbeleid via de scorekaart.
Veel succes!**

Typetest vragenlijst

De vragenlijst bestaat uit 14 vragen. Kies steeds voor het antwoord dat het meest past bij het beleid dat uw gemeente momenteel voert. Let op: er zijn geen goede of foute antwoorden! De test brengt slechts de beleidskeuzes van uw gemeente aan het licht.

1 De mogelijkheden van de gemeente om organisaties in het veld van het preventief jeugdbeleid inhoudelijk te sturen zijn...

- A beperkt, want het gros van de 'spelers in het veld' is autonoom en valt niet onder directe gemeentelijke verantwoordelijkheid.
- B redelijk groot, omdat de gemeente regisseur is.

2 Veranderingen in het preventief jeugdbeleid moeten zichtbaar effect sorteren...

- A binnen twee jaar.
- B binnen vijf jaar.

3 Het preventief jeugdbeleid komt tot stand op basis van zicht op...

- A het aanbod, de mogelijkheden en beperkingen van voorzieningen en interventies in de gemeente.
- B de effectiviteit van voorzieningen en interventies in de gemeente.

4 In het preventief jeugdbeleid ligt het accent op de leeftijdsgroep...

- A 12 – 23 jaar.
- B 0 – 6 jaar.
- C 0 – 23 jaar.

5 Het preventief jeugdbeleid is er, mede met het oog op de Wet maatschappelijke ondersteuning, vooral op gericht...

- A de professionaliteit en kwaliteit van bestaande aanbieders te versterken.
- B een aanbod met een optimale prijs-kwaliteit verhouding te realiseren door stimulering van marktwerking.

6 Jongeren zonder opgroei- en opvoedingsproblemen...

- A krijgen weinig expliciete aandacht in het preventief jeugdbeleid.
- B hebben een duidelijke plek in het preventief jeugdbeleid.

7 Gemeentelijke doelen op het gebied van preventief jeugdbeleid...

- A vormen het startpunt en worden regelmatig bijgesteld.
- B vormen het richtpunt en liggen goeddeels vast.

8 In het preventief jeugdbeleid gaat de meeste aandacht uit naar...

- A het oplossen van problemen bij jongeren.
- B het voorkomen van problemen bij jongeren.

9 Vernieuwing in het veld van jeugdbeleid en jeugdzorg...

- A komt aan op sterke veldorganisaties, die zelf initiatieven nemen.
- B lukt alleen met de gemeente als aanjager en innovator.

10 De vijf gemeentelijke functies voor opgroei- en opvoedondersteuning worden binnen de gemeente ervaren als...

- A een landelijk opgelegd kader.
- B een nieuwe stimulans voor het preventief jeugdbeleid.

11 Beïnvloeding van (gesubsidieerde) instellingen in het veld van het preventief jeugdbeleid vindt vooral plaats door...

- A het zoeken van de dialoog.
- B het maken van outputafspraken.

12 Preventief jeugdbeleid is vooral gericht op...

- A het hier en nu: actuele problemen vragen om een snelle oplossing.
- B de lange termijn: het gaat er om stap voor stap toe te werken naar verbeteringen.

13 Knelpunten in het preventief jeugdbeleid zijn vooral te verklaren door...

- A een gebrek aan samenhang, samenwerking en afstemming tussen de diverse instellingen en organisaties die actief zijn in dit veld.
- B onvoldoende zicht op de vraag en/of het ontbreken van een duidelijke gezamenlijke visie.

14 Uitgangspunt van het preventief jeugdbeleid is dat...

- A risico's bij jongeren zoveel mogelijk worden vermeden.
- B de jeugd de kans krijgt fouten te maken.
- C de jeugd in staat wordt gesteld zich te ontplooiën.

Typetest uitslag

Alvorens in te gaan op de vier gemeentetypen staan we eerst stil bij de twee kernvariabelen in de test: de focus respectievelijk de sturingsvorm die uw gemeente hanteert in het preventief jeugd-beleid. In het scoreschema kunt u aflezen hoe uw gemeente op deze twee dimensies scoort.

Heeft uw gemeente een brede of een smalle focus?

De antwoorden op de even vragen vormen een indicatie van de focus van uw gemeente in het preventief jeugd-beleid. Wanneer u bij deze vragen voornamelijk voor antwoord a hebt gekozen duidt dat op een *smalle focus*. Weinig keer antwoord a geeft blijk van een *brede focus*. Herkent u zich in de beschrijving, die van toepassing is op uw gemeente?

Brede focus

Het preventief jeugd-beleid start vanuit de beleevingswereld van de jeugd zelf. Hun situatie staat centraal. Het beleid is er op gericht een omgeving te creëren, waarin kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. Die omgeving moet veilig, prikkelend, warm en avontuurlijk zijn. Waar nodig krijgen risicogroepen specifieke aandacht, maar de nadruk ligt op het bieden van kansen aan de brede groep jeugd. Er is dus een belangrijke taak weggelegd voor de reguliere basisvoorzieningen.

Aandachtspunten

Het bieden van kansen aan de brede groep jeugd is een investering voor de (middel-)lange termijn, maar biedt geen oplossing voor problemen die zich hier en nu voordoen. Er is ook aandacht geboden voor specifieke groepen jeugdigen, die risico's lopen of grenzen overschrijden.

Smalle focus

Primair is het preventief jeugd-beleid gericht op groepen jeugdigen die een verhoogd risico lopen. Het gaat er vooral om probleemgedrag bij jongeren actief aan te pakken of, beter nog, te voorkomen. Dit moet ertoe leiden dat de toestroom tot de jeugdhulpverlening en de jeugdzorg wordt ingedamd. Het accent ligt daarbij doorgaans op de groep van 12 jaar en ouder, omdat daar de problemen nu eenmaal het grootst zijn.

Aandachtspunten

Uiteraard is het van belang probleemgedrag bij de jeugd zoveel mogelijk te voorkomen en te bestrijden. Maar tegelijkertijd is het van belang om jongeren ook te stimuleren hun eigen grenzen te verkennen. Te veel nadruk op problemen brengt bovendien het risico met zich mee dat pas maatregelen worden genomen als het al (bijna) te laat is. De uitdaging bestaat eruit om de jeugd ook op een positieve manier te prikkelen. De jeugd heeft immers de toekomst.

Stuurt uw gemeente vooral op doelen of op proces?

De antwoorden op de oneven vragen vormen een indicatie van de sturingsvorm die uw gemeente hanteert. Heeft u vooral antwoord a gekozen op de oneven vragen? Dan legt uw gemeente het accent op *processturing*. Weinig keer antwoord a duidt op *doelsturing*. Herkent u zich in de beschrijving, die van toepassing is op uw gemeente?

Doelsturing

Primair is de lokale overheid verantwoordelijk voor een goede afstemming tussen preventief jeugdbeleid en jeugdzorg. Zij zorgt voor een sluitende keten van jeugdvoorzieningen. De gemeente bepaalt derhalve de koers en de kaders van het preventief jeugdbeleid. De uitvoering van het beleid ligt bij de instellingen en organisaties in het veld. Met hen worden, in aansluiting op de gemeentelijke doelen en beleidsprioriteiten, waar mogelijk prestatieafspraken gemaakt. Hoe zij de beoogde doelen bereiken is secundair.

Aandachtspunten

Bij de veldorganisaties is veel deskundigheid aanwezig. Als lokale overheid kun je daar gebruik van maken door de gemeentelijke koers en kaders van het preventief jeugdbeleid bij hen te toetsen. Interactie met het veld voorkomt bovendien onrealistische verwachtingen en bevordert draagvlak en samenwerking. Zijn de beoogde doelen haalbaar? Zijn de gegevens, die de instellingen dienen aan te leveren, werkelijk relevant? Dat wil zeggen: sluit het aan op hun eigen informatiebehoefte? En in hoeverre wordt van de lokale overheid een rol gewenst wat betreft het bevorderen van samenwerking tussen organisaties? Dat immers is een belangrijke voorwaarde voor het bereiken van de gemeentelijke doelen.

Processturing

Als gemeente stel je je terughoudend op waar het gaat om het geven van inhoud en richting aan het jeugdbeleid. De autonome veldorganisaties zijn immers de experts. Het is aan de gemeente om een klimaat te creëren, waarin deze veldorganisaties optimaal gedijen. Door hen actief te ondersteunen en te faciliteren ontstaat een sterke sector, gedragen door instellingen die met elkaar een samenhangend systeem van opvoed- en opgroei-ondersteuning vormen. Om samenhang te bevorderen neemt de lokale overheid initiatief voor het tot stand brengen van interacties tussen actoren en bevordert zij als procesbegeleider daadwerkelijke afstemming tussen de activiteiten van de veldorganisaties. Als netwerker en bemiddelaar speelt de gemeente dus een cruciale rol.

Aandachtspunten

Vanzelfsprekend is het van belang om rekening te houden met de mening van betrokkenen in het veld, maar voorkom dat je als gemeente speelbal wordt van de instellingen. Wees niet bang om ook zelf keuzes te maken. Inhoudelijke sturing op hoofdlijnen en het bepalen van een gezamenlijke koers geeft richting en schept duidelijkheid voor alle partijen. Wanneer bovendien in samenspraak met de veldorganisaties prestatieafspraken worden gemaakt komt dat de effectiviteit van de voorzieningen en interventies ten goede.

Vier gemeentetypen preventief jeugdbeleid

Combinatie van beide dimensies levert vier mogelijkheden c.q. gemeentetypen op. Onder welk type valt uw gemeente? En welke aandachtspunten en uitdagingen horen daarbij?

doelsturing

processturing

smalle focus

type 1 de controlefreak

Alles onder controle

Uw gemeente heeft de touwtjes in het preventief jeugdbeleid graag strak in handen. De gemeente bepaalt de koers en richt zich daarbij vooral op de organisaties die onder haar directe verantwoordelijkheid vallen. Het aanpakken en voorkomen van probleemgedrag bij jongeren ligt bij hen. Dat getuigt van realisme, maar ook van een zekere mate van defensiviteit. Met meer inspraak van het veld zelf en dan met name ook van aanpalende autonome organisaties kan wellicht nog meer worden bereikt.

type 2 de mediator

In de leunstoel

Uw gemeente houdt haar rol en taak graag overzichtelijk. Om probleemgedrag bij jongeren aan te pakken en te voorkomen wordt een beperkt aantal sterke veldorganisaties gefaciliteerd. Zij moeten het werk doen. Daarnaast heeft de gemeente, vanuit haar rol als bemiddelaar, de taak om de instellingen op één lijn te krijgen. Deze terughoudende rol van de lokale overheid biedt als voordeel dat een relatief geringe ambtelijke inzet nodig is. Aan de andere kant spreekt er weinig ambitie uit...

brede focus

type 3 de generaal

De ambitie voorbij

Aan ambities geen gebrek: uw gemeente weet precies waar het met het preventief jeugdbeleid naartoe moet en wil kansen creëren voor alle jeugd. De lat ligt dus hoog. Dat vraagt om een strakke regie. De uitdaging bestaat er vooral uit om ook de partijen, waar de gemeente geen directe invloed op heeft, zoals scholen, politie en huisarts, mee te krijgen. Dat lukt alleen als de gemeente zich flexibel opstelt en zich in haar koers mede laat leiden door de inbreng van derden.

type 4 de bezige bij

De chaos compleet

Om de jeugd optimale kansen te bieden brengt uw gemeente de vele, liefst sterke, organisaties in het veld met elkaar in contact. Zij moeten immers met elkaar komen tot een samenhangend systeem van opvoed- en opgroei-ondersteuning. Een mooi streven, maar er schuilt een gevaar in. Immers, zoveel mensen, zoveel meningen. Om een kakelcircuit te voorkomen is het zaak de overlegstructuur efficiënt in te richten, te begeleiden en te bewaken.

colofon Typetest

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ontwikkeling: DSP-groep, Annelies Slabbèrtje en Paul Duijvestein, Amsterdam

Illustraties: Klutworks, Den Haag

Vormgeving, fotografie en beeldredactie: www.bureau-opstand.nl

Drukwerk: Drukkerij Excelsior, Den Haag